

The background is a solid purple color. It is decorated with several abstract white line art elements. In the top left, there is a large, stylized 'Y' shape. In the top center, there are two parallel lines that curve downwards. In the top right, there is a single curved line. In the bottom center, there is a stylized 'X' shape. In the bottom right, there is a small logo for 'Lääketeollisuus Pharma Industry Finland'.

Toimintakertomus Annual Report 2019

Sisällys

3	Johdanto
8	Arvoa potilaille näyttöön perustuvalla lääketieteellä
11	Arvoa yhteiskunnalle vähentämällä sairauksien aiheuttamaa taakkaa ja tuottavuuden menetystä
13	Taloukasvua innovaatioiden, tutkimuksen ja yhteistyön kautta
16	Edistämme vastuullista ja läpinäkyvää toimintaa
17	Antamamme viralliset lausunnot ja kannanotot
19	Henkilökunta ja hallitus
20	Jäsenyytemme eri järjestöissä
20	Muutokset jäsenkunnassamme

Contents

23	Introduction
28	Value to patients through evidence-based medicine
31	Value to society through reduced burden caused by diseases and smaller loss of productivity
33	Economic growth through innovations, research and cooperation
36	Promoting responsible and transparent operations
37	Official statements and opinions issued by PIF
39	The PIF staff and board members
40	PIF membership in various organisations
40	Membership changes

Johdanto

Tutkiva lääketeollisuus tuo toivoa ja luo mahdollisuuksia

Yhteiskuntamme muuttuu; Suomessa eletään uudistusten aaltoa. Jälleen on aloitettu sote-uudistuksen valmistelu ja sen rinnalla paloittain sotu-uudistusta. Perusterveydenhuoltoa kehitetään ja vahvistetaan.

Me Lääketeollisuus ry:ssä haluamme osaltamme olla mukana näissä historiallisen tärkeissä muutoksissa. Olemme valmiit osallistumaan entistä aktiivisemmin ja yhteistyötä rakentaen uuden vuosikymmenen Suomen kehittämiseen.

Uudistuksia tehdään uusin silmälasein, ei vanhoilla kaavoilla. Ja niin tuleeikin tehdä; tarkastellen, mikä on potilaan vaikuttavin hoitopolku, jossa voidaan hyödyntää uusia hoitoja, muutetaan toimintamalleja ja uudistetaan organisaatioiden rakenteita. Uusi hallitusohjelma luokin hyvät lähtökohdat potilaskeskeisen ja vaikuttavuusperusteisen terveydenhuollon uudistamiseen.

Tästä hyvänä esimerkkinä viime vuodelta voi todeta lainsäätäjän päätöksen, jonka ansiosta ehdollisen korvatuuden käytännöt saivat kuuden vuoden jatkokauden.

Lääkehuollon kehittäminen avainasemassa

Lääkehuollon uudistaminen on merkittävä osa sosiaali- ja terveysalan uudistustyötä. Lääketiede kehittyy ja uusia innovaatioita syntyy sinnikkään tutkimustyön tuloksena tuottamaan lisää terveyttä ja hyvinvointia ihmisille. Uusien hoitojen käyttöönotto ikääntyvässä Suomessa ei kuitenkaan ole aina mutkatonta.

Lääkehuoltoa tullaan hallitusohjelman mukaan kehittämään lääkehuollon tiekartan pohjalta. Tämä on erityisen tärkeää, sillä lääkehuollon kehittäminen on maassamme odotellut jo lähes 10 vuotta. Alkuun olisi päästävä jo kuluvana vuonna ja tähänhän eduskunta jo antoi vuoden 2020 budjettikäsittelyssä resursseja.

Yksi tärkeimmistä osa-alueista on uusien lääkkeiden HTA-arvioinnin kehittäminen. Tätä kautta voidaan vähentää potilaiden eriarvoisuutta ja sujuvoittaa pienen maamme viranomaistoimintaa.

Sanna Lauslahti,
toimitusjohtaja

Terveys kasvun moottorina

Missiomme: Edistämme terveyttä ja hyvinvointia sekä vauhditamme kasvua innovaatioilla, tutkimuksella ja terveydenhuollon uusilla ratkaisuilla

STRATEGIAMME PAINOPISTEET

Arvoa potilaille
näyttöön perustuvalla
hoidolla

Arvoa yhteiskunnalle vähentämällä
sairauksien aiheuttamaa taakkaa
ja tuottavuuden menetystä

Taloukasvua
innovaatioiden, tutkimuksen
ja yhteistyön kautta

Lääkehoito kehittyy koko ajan, ja HTA-arvioinnin kehittäminen on edellytyksenä sille, että suomalaiset saavat jatkossakin uusimmat ja vaikuttavimmat hoidot viipymättä.

Tutkimus varmistaa terveemmän elämän

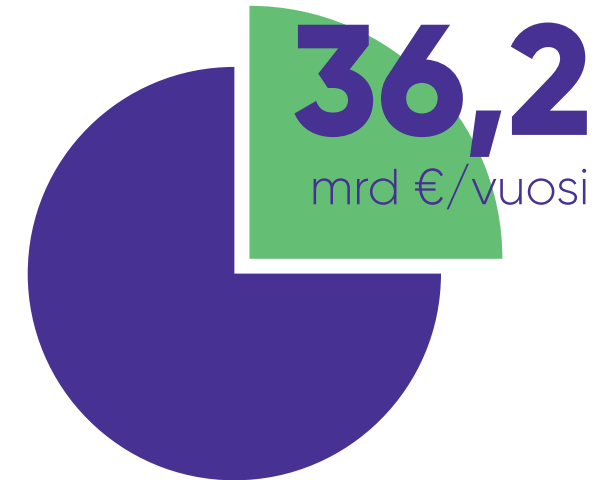
Tutkimus on nimensä mukaisesti keskeinen osa tutkivan lääketieteellisuuden – yhdistyksen ja jäsenyritysten – toimintaa. Tutkivan lääketieteellisuuden investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen ovat poikkeuksellisen suuret. Ne voivat olla jopa 25 prosenttia osassa yrityksistä. Euroopan tasolla investointeja kertyy 36,2 mrd euroa vuodessa.

Juuri tästä syystä alamme on tärkeä kaikille ihmisille. Jokainen tutkimuseuro käytetään ihmisten hyvinvoinnin sekä pidemmän ja terveemmän elämän varmistamiseen.

Siihen, että yhä useampi, vielä parantumaton sairaus voitaisiin tulevaisuudessa parantaa.

Tämän vuoksi myös yhdistyksemme panostaa tutkimuksen ja tieteen edistämiseen entistä vahvemmin. Käynnistimme vuonna 2019 tieteellisen ryhmän toiminnan ja vuoden 2020 aikana uuden Lääketutkimus- ja kilpailukyryryhmän, johon kootaan mukaan sidosryhmiemme edustajia.

Tämä on jatkoa jo viime vuonna aloitetulle yhdistyksemme toimintatapojen uudistukselle. Tavoitteenamme on rakentaa yhdistyksestä verkottumisalusta alan toimijoille ja vahvistaa yhteistä tekemistä vauhdilla muuttuvassa toimintaympäristössä. Vuoden 2019 toimintavuonna tiivistimme yhteistyötä mm. potilasjärjestöjen kanssa ja ke-räsimme loppuvuonna alan toimijat ja viranomaisen pohtimaan ratkaisuja saatavuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Osa jäsenyrityksistämme investoi tutkimukseen ja kehitykseen jopa 25 % liikevaihdostaan. Euroopassa tutkimusinvestoinnit ovat noin 36,2 mrd €/v.

Tavoitteenamme on rakentaa tulevaisuuden vaikuttavaa ja yhdenvertaista terveydenhuoltoa yhdessä jäsenyritystemme ja sidosryhmiemme kanssa.

Teemme potilaiden ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä työtä. Alallamme on kasvupotentiaalia, jolla voidaan luoda ikääntyvälle Suomelle talouskasvua.

Yhteistyötä sidosryhmiimme olemme tiivistäneet myös entistä aktiivisemmalla viestinnällä. Painotamme arvoperusteista näkökulmaa ja haluamme entistä useamman ymmärtävän, mikä arvo alallamme ja lääkkeillä on terveydenhuollolle, yhteiskunnalle ja ennen kaikkea potilaalle.

Yhdessä tekemisessä on voimaa, ja siitä haluammekin kiittää kaikkia jäsenyrityksiämme ja yhteistyökumppaneitamme.

Lääketeollisuudella on vastauksia yhteiskunnan isoihin haasteisiin myös talouskasvun tuojana; niin suomalaisessa yhteiskunnassa kuin EU-tasoisestikin. Tämän vuoksi me Lääketeollisuus ry:nä haluamme olla myös vahva eurooppalainen vaikuttaja. Suomen EU-puheenjohtajakausi tarjosi tähän oivat mahdollisuudet, ja niinpä olimmekin viime vuonna vahvasti vaikuttamassa Euroopan innovaatiomyönteisyyteen ja auttamassa ns. Smart Health -alojen edistämistä eurooppalaisessa toimintaympäristössä.

Eurooppalaisen kattojärjestön sanoma ”We won’t rest, Emme lepää” kuvaa hyvin toimialaamme. Jokainen lääketieteellisuuden työntekijä ja yhteistyökumppanimme tekee palavasti töitä joka päivä potilaiden yhä paremman hoidon puolesta.

Terveys kasvun moottorina

Vuosi 2019 oli yhdistyksemme uuden strategian ensimmäinen toimeenpanovuosi. Teemme potilaiden ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä työtä ja alallamme on erityisen paljon kasvupotentiaalia, jolla voidaan luoda ikääntyvälle Suomelle talouskasvua. Nämä kolme tavoitettamme olemme nostaneet myös yhdistyksemme strategiseksi painopistealueiksi.

Uunituore strategia toimi tärkeänä suunnannäyttäjänä ja ohjenuorana varsin poikkeuksellisenä vuonna, jolloin järjestettiin eduskuntavaalit ja maan hallitus muodostettiin. Lisäksi Suomi toimi syksyllä 2019 EU-puheenjohtajamaana, mikä lisäsi yhdistyksemme vaikuttamistyötä EU-päätöksentekoon.

Tavoitteenamme on rakentaa tulevaisuuden vaikuttavaa ja yhdenvertaista terveydenhuoltoa yhdessä jäsenyritystemme ja sidosryhmiemme kanssa. Haluamme saattaa toimijoita aktiivisesti yhteiseen keskusteluun ja tehdä uusia sosiaali- ja terveysalaa uudistavia ratkaisuehdotuksia.

Näin toimimme kuluneena vuonna, kun päättäjät rakensivat hallitusohjelmaa lähivuosille. Aloitimme työn kesän 2019 puoluekokouksissa, olimme mukana puolueiden

vaalistarteissa ja kävimme aktiivista keskustelua päättäjien kanssa koko talven ja kevään ajan.

Yksi yhteiskuntamme haasteista kumpuaa eriarvoisuudesta ja sen vähentämisestä. Toimmekin vaikuttamistyössämme esiin yhdenvertaisuutta lisääviä lääkehoidon rahoitusmalleja, ja tavoitetta rakentaa lääkkeiden arviointitoiminta yhden katon alle. Toimme esiin sitä, kuinka tärkeää lääkehoitoja on tarkastella investointeina. Satsauksina, joiden kautta voidaan säästää muissa kustannuksissa, kuten työkyvyttömyyseläkkeissä ja muissa työelämäkustannuksissa.

Lääkehuollon lainsäädännön uudistaminen on viivästynyt vuosia ja siksi erityisen tärkeää on, että hallitusohjelmassa on maininta lääkehuollon kokonaisvaltaisesta uudistuksesta vuoden alussa julkaistun tiekartan mukaisesti osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista.

Nostimme myös aktiivisesti esiin alamme potentiaalia toimia kasvun moottorina. Tämä on mahdollista esimerkiksi tutkimuksen, innovaatiotoiminnan ja korkean osaamisen työpaikkojen kautta. Talouskasvumme kaipaava vauhdittamista ja niinpä tärkeää olikin, että uudessa hallitusohjelmassa löytyy kirjaukset terveysalan kasvustrategiatyön jatkamisesta.

Suomen innovaatiomyönteistä mainetta parannettiin EU:n puheenjohtajakaudella

Suomen puheenjohtajuuskausi käynnistyi hetimiten eduskuntavaalien ja uuden hallituksen vaihtumisen jälkeen. Uusi hallitus pääsi siis ensi töikseen määrittelemään EU-politiikkaansa ja asettamaan puheenjohtajakauden tavoitteensa.

Teollisuuspolitiikan ja terveys- ja lääkepolitiikan osalta tavoitteet olivat rakentavia ja tukivat aktiivista EU:n teollisuuspolitiikkaa ja innovaatiomyönteisyyttä. Suomen puheenjohtajakauden alussa myös Euroopan parlamentti vaihtui, ja uuden komission työohjelma oli valmistelussa.

Tämä loi myös meille yhdistyksenä mahdollisuuden käydä aktiivista keskustelua EU-lääkelaainsäädännöstä, lääkkeiden saatavuushäiriöistä, HTA:sta ja lääkekehityksen kannusteista. Edistimme myös EU:n päätöksentekijöiden ja terveysalan järjestöjen välistä keskusteluyhteyttä. Keskustelimme Suomen tavoitteista kansallisten toimijoiden kanssa ja välitimme tietoa jäsenyrityksillemme ja eurooppalaiselle kattojärjestöllemme EFPIA:lle.

Vaikutimme osaltamme myös siihen, että komissio nimesi eurooppalaiset arvoketjut tärkeäksi osaksi EU:n tulevaa teollisuuspoliittista strategiaa ja lääketeollisuuden

osaksi Smart Health -arvoketjua. Tätä tavoitetta edistimme mm. europarlamentin Smart Health -tilaisuudessa, jonka järjestimme yhdessä EK:n ja pohjoismaisten sisäryhdistystemme kanssa.

Uusi komissio muodostettiin 1.12.2019, eikä sen ohjelmaa ehditty julkaista ennen vuoden loppua. Komissio valmistelee lääkepoliittisen strategian vuoden 2020 loppuun mennessä.

Sanna Lauslahti, toimitusjohtaja

Painopiste I

Arvoa potilaille näyttöön perustuvalla lääketieteellä

Ensimmäinen strategisista painopistealueista on tuottaa arvoa potilaalle näyttöön perustavalla lääketieteellä. Vaikuttavien uusien hoitojen tasapuolinen saatavuus ei kuitenkaan kaikilta osin Suomessa toteudu ja tämä johtuu osittain siitä, että lääkehuollon lainsäädännöllinen kehittäminen on viivästynyt.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi vuoden alussa odottamamme virkamiesten näkemykset lääkehuollon ja lääkehoidon kokonaisuudesta ja ehdotuksen siitä, millä aikataululla lainsäädäntötyö tulisi toteuttaa hallitusti kolmella seuraavalla hallituskaudella. Tavoitteet julkaistiin ns. Lääkehuollon tiekarttana.

Kesäkuun hallitusohjelman mukaan lääkehuoltoa kehitetään tiekartan mukaisesti, mutta työlle ei kuitenkaan osoitettu tarvittavia resursseja. Me nostimme asiaa esiin

eduskunnassa, joka myönsikin sille merkittävän lisärahoituksen vuodelle 2020. Poliittinen vahvistaminen siirtyi vuoden 2020 puolelle.

Meille tärkeää oli vaikuttaa lääketeollisuudelle keskeisten ohjaus- ja rahoitustoimien sekä lääkkeiden saatavuutta varmistavien toimien aikaistamiseen.

Kansalliset rakenteet estävät uusien lääkkeiden käyttöönottoa

Vuoden aikana sairaalalääkkeiden käyttöönottoon liittyvän HTA-arviointi- ja suositusprosessin epäkohdat nousivat esille konkreettisesti. Hidas prosessi ei palvele sairaanhoitopiirejä eikä tätä kautta potilaita lääkkeiden käyttöönottoa koskevassa päätöksenteossa.

Prosessikuvaus

Uusia lääkehoitoja ja rokotteita arvioidaan Suomessa monessa organisaatiossa ja hyvin erilaisin prosessein (esim. terveydenhuollon teknologian arviointi, Health Technology Assessment HTA). Arvioinneista vastaavat sosiaali- ja terveysministeriön lääkkeiden hintalautakunta HILA, Kela, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea sekä THL.

Nykytilanne ei ole tyydyttävä, sillä arviointikriteerit ja -menetelmät vaihtelevat, eivätkä kriteerit ole kaikilta osin julkisesti esillä. Arviointityöhön varatut resurssit eivät myöskään ole riittävät.

Tavoitteenamme on lääkkeiden ja rokotteiden yhteinen HTA-arviointielin ja yhtenäinen arviointi. Teimme asiasta aloitteen jo vuonna 2017.

Myös sairaalalääkkeiden riskinjakosopimusten yleistäminen haastoi Fimean ja Palkon toiminnan järkevyyttä esimerkiksi syövän täsmähoidossa ja harvinaislääkkeissä. Esimerkiksi yhdistelmähoidoissa, joissa toinen lääke voi olla sairaalakäytössä ja toinen korvattava, luo kaksikanavainen rahoitusjärjestelmämme esteen uusien lääkkeiden käyttöönotolle.

Lääkehuollon tiekartta sisälsi tärkeitä suunnitelmia uusien lääkkeiden hoidollisen ja taloudellisen arvon (HTA) arvioinnista. Me toimimme esiin kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia ja rakensimme yhteisymmärrystä viranomaisen ja muiden toimijoiden välillä tarvittavista muutoksista. Työn konkreettinen kehittäminen siirtyi osana lääkehuollon tiekartan toimeenpanoa tuleville vuosille.

Ratkaisuina uusien lääkkeiden hallittuun käyttöönottoon

kannustimme terveydenhuollon toimijoita sairaalalääkkeiden sopimusmenettelyiden vakiinnuttamiseen sekä jatkamaan edelleen ns. tulevaisuuskatselmuksia.

Uusien lääkkeiden käyttöönottoa on vauhdittanut myös kolme vuotta käytössä ollut ehdollisen korvattavuuden menettely. Menettelyssä lääkkeiden hintalautakunta ja lääkeyritys sopivat yhdessä korvattavuuden ehdoista ja seurattavista tekijöistä. Kuluneena vuonna teimme aktiivisesti työtä menettelyn mahdollistavan lainsäädännön jatkamiseksi ja näin päätettiin tehdä seuraavaksi kuudeksi vuodeksi.

Edistimme myös mm. harvinaislääkkeiden käyttöönottoa, erityislupavalmisteita koskevaa sääntelyä, kehitimme rokotteiden arviointi- ja hankintaprosesseja, käynnistimme keskustelua solu- ja geeniterapioita

koskevista kysymyksistä sekä koulutimme jäsenyrityksiämme ajankohtaisissa korvattavuus-, hankinta- ja sopimusmenettelyasioissa.

Lääkkeiden saatavuus ei saa olla potilaan ongelma

Taloudelliset paineet ohjaavat yrityksiä virtaviivaistamaan ja keskittämään lääkkeiden valmistusta. Toisaalta ne ohjaavat sairaaloita ja viranomaisia kehittämään hankinta- ja korvattavuussääntöjään. Tämä on johtanut siihen, että lääkkeiden saatavuushäiriöt ovat lisääntyneet globaalisti, eikä kuluneena vuonna tilannetta helpottanut Ison Britannian EU-jäsenyyden päättyminen.

Komission ehdotus terveysteknologian arviointia koskevasta asetuksesta johtaa toteutuessaan päällekkäisen klinisen arviointityön vähentymiseen jäsenvaltioissa. Tämä olisi tärkeää Suomen kaltaisessa pienessä maassa. Se lisää paineita uudistaa kansallista HTA-arviointityötä.

Suomen, Ruotsin ja Norjan HTA-viranomaiset ovat jatkaneet yhteistyötä, joka tarjoaa lääkeyrityksille mahdollisuuden sairaalalääkkeiden arvioinnin vapaaehtoiisiin pilottihankkeisiin. Vuonna 2019 yhteisarvioinnissa tehtiin kaksi arviointia.

Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto Palko antaa uusista sairaalalääkkeistä suosituksia, jotka pohjautuvat Fimean HTA-arviointiraportteihin. Palkon menettelytavat ovat johtaneet viiveisiin. Myös arviointiylilääkäreiden verkosto FinCCHTA on tehnyt suppeita lääkearviointeja. Lääkeyritykset eivät pysty ennakoimaan, miten uutta sairaalalääkettä arvioidaan ja millä aikatauluilla, vai arvioidaanko ollenkaan.

Työ lääkkeiden saatavuusongelmien ratkaisemiseksi oli vuonna 2019 aktiivista. Kokosimme syksyllä alan toimijat ja viranomaiset ensimmäiseen Lääkealan saatavuusfoorumiin. Pohdimme yhdessä, mitä me kaikki voimme tehdä, jotta saatavuushäiriöiden seuraukset jäisivät potilaille Suomessa mahdollisimman pieniksi. Työ jatkuu vuonna 2020.

Fimean muuttunut erityislupakäytäntö aiheutti haasteita niiden valmisteiden saatavuuteen, joita ei ole esimerkiksi pienen menekin takia tuotu Suomessa markkinoille. Selvitimme mahdollisuuksia tilanteen korjaamiseksi erityislupalainsäädännön muuttamisen ja poikkeuslupamenettelyiden osalta.

Nostimme aktiivisesti esiin myös velvoitevarastointia koskevan lain uudistustarvetta. Velvoitevarastointia koskeva laki määrittää Suomessa lääkehuollon huoltovarmuuden periaatteita kriisitilanteissa. Lisäksi se vähentää lääkkeiden saatavuushäiriöistä aiheutuvia ongelmia. Käytännössä kyse on lääkkeiden ylimääräisestä varastoinnista lääkeyrityksissä ja sairaaloissa. Laki on vanhentunut ja yksityiskohdiltaan ylimitoitettu. Lain uudistaminen siirtyi kuitenkin tuleville vuosille.

Brexitin tilannekuvaa päivitimme koko vuoden ajan aktiivisesti ja viestimme siitä jäsenyrityksillemme. Koulutimme jäsenyrityksiämme ja nostimme esiin myös lääkevalvonnan ulkopuolisia haasteita, kuten kuljetukset ja tullaus. Työ jatkuu Ison-Britannian eron jälkeisissä kauppaneuvotteluissa.

Arvoa yhteiskunnalle vähentämällä sairauksien aiheuttamaa taakkaa ja tuottavuuden menetystä

Suomen uusi hallitus sai myös tehtäväkseen aloittaa uudelleen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen. Huomio kiinnittyi entistä vahvemmin perusterveydenhuoltoon, ja sitä koskevat suunnitelmat kiteytyivät elokuussa ”Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus” -ohjelmaksi.

Myös me osallistuimme aktiivisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen etenkin lääkehoidon ja lääkehuollon osalta. Nostimme esiin tiedolla johtamisen tärkeyttä ja esitimme uusia ratkaisumalleja terveydenhuollon haasteisiin.

Ennen vaaleja tavoitteenamme oli edistää potilaiden mahdollisuuksia saada tasa-arvoisesti tarvitsemaansa lääkehoitoa. Halusimme varmistaa valtakunnallisen lääkekorvausjärjestelmän joustavan rahoituksen sekä vähentää terveydenhuollon ja lääkekorvausten päällekkäistä ohjausta.

Monikanavarahoituksen purkaminen päätettiin kuitenkin siirtää seuraavalle hallituskaudelle. Tämä tarkoittaa, että myös lääkkeiden kaksikanavarahoituksen purkamista

koskevat ratkaisut siirtyvät. Samoin lääkekorvausjärjestelmän rakenteen muutokset sekä sairaaloiden ja korvausjärjestelmän välisen yhteistyön rakentaminen siirtyvät.

Rahoitusratkaisujen viiveistä huolimatta pidimme jatkuvasti esillä tarvetta kehittää lääkekorvausjärjestelmää ja sairaaloiden yhteistyötä mm. yhdistelmähoitojen, harvinaislääkkeiden ja erityislupavalmisteen osalta.

Lääkehuollon tiekartan mukainen alueellisen ohjauksen kehittäminen koskee sairaalalääkkeiden jakelua ja hankintoja. Pidimme esillä tarvetta kehittää sairaalalääkkeiden hankintamenettelyitä, joilla varmistetaan kilpailun jatkuminen. Terve kilpailu edellyttää useita ostajia ja tarjoajia. Uudet hallituksen suunnitelmat sairaaloiden lääkehuoltokysymyksissä eivät tulleet vielä syksyn aikana ajankohtaiseksi.

Seurasimme myös pohjoismaisten hankintojen pilotti-hankkeen valmistelua. Pohjoismaiden hankintamenettelyissä on merkittäviä eroja; käytännön toimijat, päätöksenteko, rahoitus ja kilpailutusorganisaatiot eivät ole yhteismitallisia. Myös hankintoihin liittyvät tavoitteet vaihtelevat.

Sairauden hoidon vaikuttavuuden arviointi

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamistarpeet ovat lisänneet paineita kehittää hoidon vaikuttavuuden arviointia. Hoidon vaikuttavuutta tulee tarkastella kokonaisuutena, hoitoprosessin näkökulmasta ja lääkehoitoa tärkeänä osana sitä.

Keväällä 2019 julkaisemassamme Lääkkeen arvo-selvityksessä nostamme esiin lääkehoidon kehittymisen ja uusien lääkehoitojen arvon yhteiskunnalle. Lääkehoitojen kehitys tuo uusia hoitovaihtoehtoja sairauksien hoitoon. Nopeasti kehittyvät hoidot luovat terveyttä ja hyvinvointia, lisäävät elinvuosia ja parantavat työ- ja toimintakykyä.

Tiedolla johtamiseen ja palvelujärjestelmän ohjaukseen on syntymässä laaturekistereitä ja muita terveydenhuollon mittareita. Osallistuimme aktiivisesti THL:n laaturekisterityöhön ja edistimme kirjausten parantamista sitä koskevaan validointihankkeeseen. Toimme myös alamme näkökulman mukaan uuden lupaviranomaisen, Findatan, toiminnan valmisteluun.

Edistimme luotettavan informaation saatavuutta ja hoitoa tukevia palveluita käymällä sidosryhmien kanssa keskustelua hoitajien koulutusmahdollisuuksien ja lääkeinformaation laajentamisesta.

Aikuisten ja lasten rokottautuminen on tärkeää

Rokotteet ehkäisevät tehokkaasti vakavia tauteja, niiden jälkitauteja ja komplikaatioita. Yhteiskunnan kannalta on huomattavasti edullisempaa ennaltaehkäistä tauteja kuin hoitaa niitä. Rokottautuminen on kustannusvaikuttavuudeltaan yksi parhaista keinoista ylläpitää terveyttä, hyvinvointia ja työkykyä.

Nostimme ministeriössä ja THL:ssä käydyissä keskusteluissa sekä SuomiAreenassa ja eduskunnassa esiin kansallisen rokotusohjelman asemaa ja rahoituksen turvaamista, jakelukanavien laajentamista ja muita, erityisesti aikuisten rokottautumista edistäviä keinoja. Ratkaisut siirtyivät vuodelle 2020.

Painopiste III

Taloukasvua innovaatioiden, tutkimuksen ja yhteistyön kautta

Terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvu-strategiassa luotiin aikanaan visio Suomen tulevaisuudesta kansainvälisesti tunnettuna terveysalan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edelläkävijänä. Tarkemmat suunnitelmat määriteltiin strategian toimeenpanoa ohjaavassa tiekartassa.

Kasvustrategian toimeenpano on perustunut kolmen ministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kiinteään keskinäiseen yhteistyöhön sekä ministeriöiden ja laajan sidosryhmäjoukon yhteistyöhön. Tiekartassa so- vittujen muutosten valmistelu eteni ministeriöissä aktii- visesti vuoden 2019 aikana. Me osallistuimme työhön, ja

tutkivan lääketieteellisuuden kiinnostus maataamme kohtaan lisääntyikin.

Teimme töitä sen eteen, että kasvustrategiatyölle saa- taisiin jatkoa uudella hallituskaudella, ja terveysala nousikin hallitusohjelmassa vahvasti esiin. Tutkimusekosysteemin toimivuuteen vaikuttavat lainsäädäntö, resurssien ja rahoituksen riittävyys, sosiaali- ja terveysjärjestel- män rakenteet sekä osaaminen tutkimustoiminnassa. Tavoitteenamme on tutkimusympäristön kilpailukyvyyn parantaminen ja kansainvälisen kliinisen lääketutkimuksen lisääminen Suomessa, mikä lisäisi kansainvälisiä tutkimus- investointeja Suomeen. Osallistuimme aktiivisesti uuden tiekartan valmisteluun.

Tavoitteenamme on tutkimusympäristön kilpailukyvyyn parantaminen ja kliinisen lääketutkimuksen lisääminen Suomessa.

Tutkimusta potilaan tietosuojaa kunnioittaen

Sote-tiedon tietoturvallista toisiokäyttöä koskeva uusi laki loi Suomelle mahdollisuuden nousta kansainvälisesti korkeatasoisen lääke-, rekisteri- ja biopankkitutkimuksen kärkeksi. Lain myötä Suomeen saatiin ”yhden luukun” hakemus- ja käsittelyperiaate, mikä on olennainen osa toimivaa rekisteritutkimusympäristöä. Toiminnasta vastaa uusi lupaviranomainen Findata, jonka toiminta käynnistyi marraskuussa. Olimme mukana Findatan toiminnan käynnistämisestä vastaavissa työryhmissä.

Edistimme myös vuoden 2018 lopussa hyväksytyn tietosuojalain tutkimusmyönteisiä tulkintoja. Tulkinnot koskivat erityisesti sitä, miten henkilötietoja tulee ja voi käyttää lääkeyritysten tekemässä tieteellisessä tutkimuksessa.

Lisäksi toimimme esiin terveystietojen digitaalisen tutkimuskäytön mukanaan tuomia hyötyjä potilaille ja yhteiskunnalle. Informoimme lainsäädännön vaatimuksista jäsenyrityksiämme ja järjestimme aiheesta koulutusta.

Terveystiedon hyödyntämistä tutkimus- ja innovaatio-toiminnassa on kehitettävä edelleen, ja siksi nostimme vahvasti esiin rekisteritutkimuksen merkitystä ja Suomen mahdollisuutta toimia terveystutkimuksen mallimaana. Tämä edellyttää kuitenkin riittävää rahoitusta, mahdollistavaa lainsäädäntöä, huippuosaamisen varmistamista ja ennen kaikkea kansalaisten luottamusta sekä tutkimukseen että terveydenhuoltojärjestelmään.

Suomalaiset biopankit toimivat kansallisena Biobank Finland -kokonaisuutena, johon on kytketty kattavasti suomalaista terveystietoa. Tämä tekee siitä kiinnostavan myös kansainvälisesti.

Biopankkilainsäädäntöä ollaan uudistamassa vastaamaan tietosuojalakia. Osallistuimme osaltamme biopankkilain uudistamisen ja genomilain valmisteluun. Lakiesitysten antaminen eduskunnalle siirtyi vuodelle 2020.

Edistimme myös EU:n lääketutkimusasetuksen kansallista toimeenpanoa lääketutkimuslain valmistelussa ja olimme mukana sitä valmisteleavassa työryhmässä. Tavoitteemme on nykyistä sujuvammasta arviointiprosessista ja yksi kansallinen eettinen toimikunta. Edistimme lain valmistelussa myös tietosuojatulkintojen ratkaisuja. Lakiesityksen antaminen eduskunnalle siirtyi vuoden 2020 alkuun.

Edistimme osaltamme myös syöpä-, neuro-, genomi- ja lääkekehityskeskusten toiminnan käynnistymistä. Osaamiskeskittymät tuovat aikaisempaa paremmat edellytykset lääketeollisuuden tekemille kliinisille lääketutkimuksille. Valtaosa Suomessa tehtävästä kliinisestä tutkimuksesta on syöpälääkkeiden ja neurologisten lääkkeiden tutkimusta.

Hyvä toimintaympäristö tai lainsäädäntö eivät yksin riitä lisäämään tutkimusinvestointeja. Tarvitaan myös Suomen markkinointia ja aktiivista vaikuttamistyötä. Markkinoimme Suomen erinomaisia tutkimusedellytyksiä kansainvälisille toimijoille ja edistimme lääketeollisuuden investointien näkyvyyttä ja alaa koskevia positiivisia odotuksia kansallisesti.

Future Stars -ohjelma
tarjoaa korkeakoulu-
opiskelijoille tilaisuuden
tutustua lääketeollisuuteen
ja sen tarjoamiin
uramahdollisuuksiin.

Edistämme vastuullista ja läpinäkyvää toimintaa

Työ lääkeväärennosten torjumiseksi onnistuneesti käyttöön

EU haluaa parantaa potilaiden mahdollisuutta käyttää lääkkeitä turvallisesti estämällä väärennosten pääsyn lailiseen lääkejakeluketjuun eli lääketukkukauppoihin, sairaaloihin ja apteekkeihin. Siksi se on säätänyt EU:n laajuisesta lääkevarmennusjärjestelmästä, jossa esimerkiksi lääkepakkaukset varustetaan turvamerkinnoilla.

Järjestelmä otettiin käyttöön helmikuussa 2019. Suomessa sitä hallinnoi Suomen Lääkevarmennus Oy. Osallistuimme aktiivisesti järjestelmän käyttöönottoon.

Lääkeväärennös on aina riski terveydelle. Väärennetyn valmisteen vaikuttavat lääkeaineet tai muut ainesosat saattavat olla vääriä, tehottomia tai jopa vaarallisia. Suomeen lääkeväärennöksiä päätyy erityisesti matkailijoiden tuomina tai internetin kautta laittomista verkkoapteeeista tilattuina.

Lääkeyritysten ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyö läpinäkyväksi

Jäsenyrityksemme julkistavat vuosittain tiedot terveydenhuollon ammattilaisten kanssa tekemästään yhteistyöstä ja siihen liittyvistä taloudellisista sidonnaisuuksista.

Yritysten julkaisemista raporteista selviää yhteistyötoimien ja yhteistyömuotojen lisäksi yhteistyön taloudellinen arvo. Yhteistyön julkistaminen tekee näkyväksi sen, ettei terveydenhuolto voi kehittyä ilman terveydenhuollon ammattilaisten ja lääkehoitoja kehittävien lääkeyritysten välistä yhteistyötä.

Toimimme suunnannäyttäjänä toimintaympäristössä, jossa toimijoilta odotetaan yhä läpinäkyvämpää toimintaa. Julkistaminen täydentää jo vuosikymmenien ajan jatkunutta lääketeollisuuden omavalvontaa. Lääketeollisuus ry:n Eettiset ohjeet ovat Euroopan vanhimpia ja täyttivät tänä vuonna 60 vuotta.

Verkostoitumismahdollisuuksia nuorille

Lääketeollisuus haluaa kantaa vastuunsa myös tulevaisuuden osaamisesta sekä lisätä alan houkuttelevuutta tämän päivän ja tulevaisuuden osaajien keskuudessa. Viime syksynä järjestimme jo kuudennen kerran Pharma Industry Future Stars -verkostoitumisohjelman yhdessä jäsenyritystemme kanssa. Ohjelma tarjoaa korkeakouluopiskelijoille tilaisuuden tutustua lääketeollisuuteen ja sen tarjoamiin uramahdollisuuksiin.

Lääkeväärennös on aina riski terveydelle. Siksi Suomessakin otettiin helmikuussa 2019 käyttöön EU:n laajuinen lääkevarmennusjärjestelmä.

Antamamme viralliset lausunnot ja kannanotot

Lausuntomme eduskunnalle

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

- Kirjelmä ”Lääkeväärennösten ehkäisemisellä parannetaan potilasturvallisuutta” (17.1.2019)
- Kirjelmä ”Ehdollisen korvattavuuden jatkaminen mahdollistaa uusien lääkkeiden saamisen ripeästi ja tasapuolisesti potilaiden käyttöön” (21.10.2019)
- Kirjelmä ”Terveysteknologiaan liittyvien tehtävien siirtäminen Valvirasta Fimeaan” (18.11.2019)
- Kirjelmä ”Tietopyyntöä koskevat korjaukset tulee pitää kilpailukykyisinä” (2.12.2019)

Lausuntomme ministeriöille

Oikeusministeriöille

- Lausunto yleisen tietosuojasetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista (17.9.2019)

Sosiaali- ja terveysministeriöille

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)
- Lausunto sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen maksullisiksi suoritteiksi (22.3.2019)
- Lausunto STM:n lääkemuihistiosta ja tiekartasta (30.3.2019)
- Lausunto ”Terveysteknologiaan liittyvien tehtävien siirtäminen Valvirasta Fimeaan” (24.6.2019)
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi genomikeskuksesta ja genomitiedon käsittelyn edellytyksistä (5.7.2019)
- Lausunto sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä (23.8.2019)

- Lausunto ”Ehdollisen korvattavuuden jatkaminen mahdollistaa uusien lääkkeiden saamisen ripeästi ja tasapuolisesti niitä tarvitsevien potilaiden käyttöön” (6.9.2019)
- Kirjelmä perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulle ”Lääketeollisuus ry tukee perusterveydenhuollon vahvistamista” (20.9.2019)
- Lausunto ”Tietopyyntöä koskevat korvaukset tulee pitää kilpailukykyisinä” (15.11.2019)
- Lausunto ”Lääkkeiden hintalautakunnan käsittelymaksujen periminen” (28.11.2019)
- Lausunto STM:n luonnokseen ”Asiakaskohtainen tieto laadusta ja saatavuudesta sosiaali- ja terveydenhuollon tiedolla johtamisessa ja ohjauksessa” (2.12.2019)
- Lausunto ”Fimean maksuasetukseen esitetyt muutokset ovat kohtuuttomia” (13.12.2019)
- Kirjelmä ”Myös terveyden tutkimuksen rahoitusta on vahvistettava” (20.12.2019)

Työ- ja elinkeinoministeriölle

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)

Lausuntomme ministeriöiden alaisille virastoille

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealle

- Lausunto ”Lääkkeiden turvaominaisuuksia koskevien Fimean määräysten päivittäminen” (16.1.2019)
- Lausunto Fimean määräyksestä apteekeilta kerättävistä taloustiedoista ja laadunvalvontamaksusta (26.3.2019)
- Lausunto ”Kliinisiä lääketutkimuksia koskevan Fimean määräyksen päivittäminen” (30.4.2019)
- Lausunto ”Kliinisiä lääketutkimuksia koskevan Fimean määräyksen 2/2012 muuttaminen” (30.8.2019)

Valtakunnalliselle lääketieteelliselle tutkimuseettiselle toimikunnalle

- Lausunto ”Tutkittavalle annettava tiedote kliinisestä lääketutkimuksesta ja suostumusmalli” (24.6.2019)

Lausuntomme muille organisaatioille

Valtioneuvoston kanslialle

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)

Euroopan parlamentin suomalaisille jäsenille

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)

Euroopan unionin komissiolle

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)

Suomen pysyväle edustustolle

- Kirjelmä ”Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) lausuntoluonnos heikentää lääkkeiden lisäsuojatodistuksen valmistuspoikkeusta koskevan ehdotuksen tasapainoa, lainsäädännön tarkkarajaisuutta ja yritysten laillisia oikeuksia” (30.1.2019)

Henkilökunta ja hallitus

Palveluksessamme olivat toimintavuoden aikana seuraavat henkilöt:

- Tiina Aitlahti
- Mia Bengtström
- Emma Hannonen (1.4.2019 alkaen)
- Laura Labart
- Jaakko Laurila
- Sanna Lauslahti
- Riitta Mäntylä
- Sirpa Rinta
- Nadia Tamminen
- Marjut Tick
- Petra Tirkkonen
- Tarja Udd

Hallituksemme jäseninä toimivat

- Puheenjohtaja: Antti Viitanen, Novartis Finland Oy
- Nina Ekholm-Wenberg, AstraZeneca Oy
- Mikko Fernström, Biogen Finland Oy
- Niilo Färkkilä, Amgen AB, sivuliike Suomessa
- Thorsten Hein, Bayer Oy
- Matthew Iles, AbbVie Oy
- Päivi Kerkola, Pfizer Oy
- Petri Lehto, MSD Finland Oy
- Jaakko Linna, Novo Nordisk Farma Oy
- Anna Manner-Raappana, Roche Oy (18.11.2019 lähtien)
- Sabena Solomon, GlaxoSmithKline Oy (30.9.2019 saakka)
- Marjukka Suomela, Ferring Lääkkeet Oy
- Jenni Vuola, Sanofi Oy
- Sihteeri: Sanna Lauslahti

Työvaliokuntamme jäseninä toimivat

- Puheenjohtaja: Antti Viitanen, Novartis Finland Oy
- 1. varapuheenjohtaja: Matthew Iles, AbbVie Oy
- 2. varapuheenjohtaja: Jenni Vuola, Sanofi Oy
- Päivi Kerkola, Pfizer Oy
- Sihteeri: Sanna Lauslahti

Jäsenyytemme eri järjestöissä

Olimme toimintavuoden aikana jäseninä seuraavissa lääkealan eurooppalaisissa ja kansainvälisissä järjestöissä:

- tutkivan lääketeollisuuden Euroopan kattojärjestössä EFPIA:ssa
- lääketeollisuuden kansainvälisessä kattojärjestössä IFPMA:ssa
- itsehoitolääketeollisuuden Euroopan kattojärjestössä AESGP:ssä

Olimme jäseninä myös seuraavissa kotimaisissa järjestöissä:

- Elinkeinoelämän keskusliitto
- Kemiateollisuus ry
- Suomen Kaupan liitto

Muutokset jäsenkunnassamme

Yhdistyksen jäseneksi liittyi vuonna 2019

Daiichi Sankyo Oncology Nordics ApS.

Yhdistyksellämme oli vuoden lopussa 40 jäsenyritystä.

AbbVie Oy

Amgen AB, sivuliike Suomessa

Astellas Pharma filial i Finland

AstraZeneca Oy

Bayer Oy

Berlin-Chemie/A. Menarini Suomi Oy

Biocodex Oy

Biogen Finland Oy

Boehringer Ingelheim Finland Ky

Celgene Oy

Crown CRO Oy

Daiichi Sankyo Oncology Nordics ApS

DRA Consulting Oy

Farenta Oy/Oriola Finland Oy

Ferring Lääkkeet Oy

Forendo Pharma Oy

GlaxoSmithKline Oy

GlaxoSmithKline Consumer Healthcare Finland Oy

IQVIA RDS Finland Oy

Janssen-Cilag Oy

LEO Pharma Oy

Merck Oy

MSD Finland Oy

Novartis Finland Oy

Novo Nordisk Farma Oy

Oy Bristol-Myers Squibb (Finland) Ab

Oy Eli Lilly Finland Ab

Oy H. Lundbeck Ab

Oy Medfiles Ltd

Oy Swedish Orphan Biovitrum Ab

Pfizer Oy

Roche Oy

Sanofi Oy

Santen Oy

Servier Finland Oy

Shire Finland Oy

Smerud Medical Research Finland Ab/Oy

Takeda Oy

TFS Trial Form Support Oy

UCB Pharma Oy Finland

Annual Report 2019

Introduction:

Research-based pharmaceutical industry offers hope and provides new opportunities

Our society is changing; Finland is in the midst of a wave of reforms. The preparations for the social welfare and health-care (Sote) reform have restarted, and parts of the social security system are changing in its wake. Primary healthcare is being developed and strengthened.

We at Pharma Industry Finland (PIF) want to be part of and contribute to these important historic changes. In a spirit of cooperation, we are prepared to take an increasingly active role in the construction of the Finland of this new decade.

The reforms are done with new optics, instead of being tailored to old patterns. And this is what we should do; looking for most effective care pathways which allow for new therapies, changing old MOs and reforming organisational structures. In fact, the new Government programme provides a good starting point to reform the effectiveness-based healthcare systems with the focus on the patient.

A good example of the past year is the decision taken by the legislator to continue the adaptive reimbursement process by a further period of six years.

The reform of the pharmaceutical service constitutes an important element of the entire social welfare and health-care reform. Medicine is in constant development and new innovations are generated through relentless research which provides people with added health and wellbeing. However, introducing new treatments in the Finland with its ageing population is not always uncomplicated.

According to the Government programme, the development of the Finnish pharmaceutical service will follow a specific roadmap. This is of particular importance, since this development work is pending since about a decade. We should be able to start this year, and in fact, Parliament allocated resources to this in its discussion focusing on the year 2020 budget.

One of the most important subsectors is the development of the health technology assessment (HTA) of novel medicines. This is a way to decrease the inequality between patients and streamline the operation of the authorities in this small country.

Sanna Lauslahti,
Managing Director

Health promoting growth

PIF Mission: Improving health, wellbeing and growth through innovation, research and new approaches to healthcare

STRATEGIC PRIORITIES

Value to patients through evidence based medicine

Value to the society by reducing the burden of disease and loss of productivity

Economic growth through innovation, research and collaboration

Pharmaceutical care is constantly evolving, and advancement of HTA is a prerequisite for the Finnish people to have, also in the future, the most recent and effective care without delay.

Scientific research is an integral part of the operation of the research-based pharmaceutical industry, PIF and its member companies. The investments by the research-based pharmaceutical industry in R&D are exceptionally conspicuous. They may account for about 25% of turnover in some companies. At the European level, they amount to 36.2 billion euro annually.

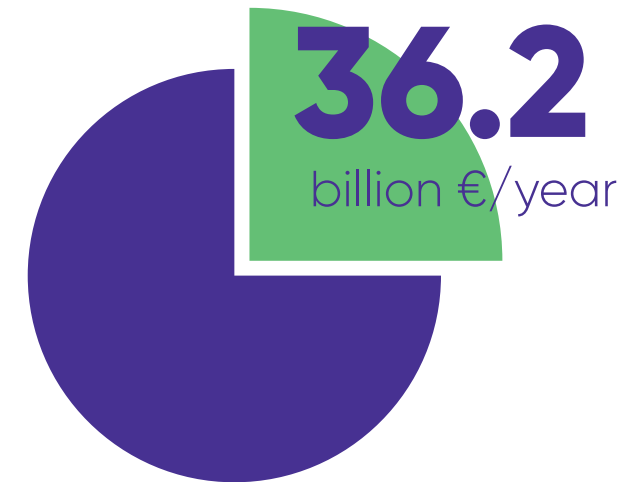
This makes this industry so important from every single individual's perspective. Each euro spent on research is used to promote people's wellbeing and healthier life; to ensure that an increasing number of diseases, at the moment incurable, could be cured in the future.

For this reason, PIF also wants to make a growing input in the promotion of research and science. In 2019, we

launched the activities of the PIF scientific group, and a new pharmaceutical research and competitiveness group will start operating in 2020, also bringing together representatives of our stakeholder groups.

All this is a continuation of the PIF reform of its own MOs, started in the previous year. Our objective is to make PIF a networking platform for the actors in this branch and to strengthen our joint efforts in the rapidly changing operating environment. In the year 2019, we intensified our cooperation with the patient organisations, among others, and towards the end of the year, we convened the actors and authorities in this sector to elaborate on solutions for availability issues.

The cooperation with the stakeholders has also been strengthened through increasingly active communications. We highlight a value-based perspective and wish to widen the understanding on the value of the branch and medicines for the healthcare system, society at large, and patients, above all.

Some of our member companies' R&D investments are 25% of their turnover. In Europe, R&D investments amount to 36.2 billion euro annually.

Our objective is to construct an effective and equality-based future healthcare system, working together with the member companies and stakeholders.

We engage in work that is significant for the patients and society. This branch has large growth potential that can boost economic growth for the ageing country.

Working together is power, and we are very grateful for all member companies and cooperation partners for their contributions.

An economic growth engine, the pharmaceutical industry can also provide answers for large societal challenges, not only in Finland but also at the EU level. Therefore, PIF also aims at being a potent European influencer. Finland's EU presidency in 2019 provided excellent possibilities in this regard, and PIF seized the opportunity to further Europe's innovation friendliness and to promote the so-called Smart Health sectors in the European operating environment.

Our branch is well illustrated by the message of our European umbrella organisation: "We won't rest". Every employee in the pharmaceutical industry - and all our cooperation partners - work fervently and relentlessly for a constantly improved patient care.

The year 2019 saw the first steps of implementation of PIF's new strategy. We engage in work that is significant for the patients and society, and this branch has a particularly large growth potential that can boost economic growth for the ageing country. These three objectives are also highlighted as PIF's strategic focuses.

The strategy, fresh from the oven, was an important signpost and guideline in the exceptional year with the

parliamentary elections and a new Government for the country. During the second half of 2019, Finland held the EU presidency which increased PIF's influencing and lobbying in view of EU decision-making.

Our objective is to construct an effective and equality-based future healthcare system, working together with the member companies and stakeholders. We want to actively bring actors together in joint discussions and provide new proposals to reform the social welfare and healthcare sectors.

This is what we did in the report year as the decision-makers were drafting the Government programme for the next few years. The work started in the political party conventions in the summer of 2019; we participated in the kick-offs of political parties' electoral campaigns and continued to actively discuss with the decision-makers throughout the winter and spring.

One of the major challenges of society emanates from inequality and the need to fight it. Indeed, in our influencing and lobbying work, we highlighted the pharmaceutical care financial models that would promote equality, as well as to bring the medicines assessment operations under one roof. We underlined the importance of seeing pharmaceutical care in terms of investments. They are inputs that help to

make savings of other expenditures, such as invalidity pensions or other employer costs.

The reform of the pharmaceutical service legislation has been pending for years, and it is therefore particularly important that the Government programme now has a recording of a comprehensive reform of the pharmaceutical service as a part of the sote reform, in line with the roadmap published early in the year.

We also actively drew attention to the potential of the branch as a growth motor. This is made possible, for example, through research, innovation and high-expertise jobs. The Finnish economic growth needs a boost, and therefore it was quite important that the continued growth strategy work in the health sector is also included in the new Government programme.

Finland's innovation-friendly reputation was improved during the EU presidency period

Finland's EU presidency period closely followed the parliamentary elections and change of Government. Thus one of the first tasks of the new Government was to define its EU policy and set its presidency targets.

In view of industrial policy as well as health and medicines policies, the objectives were constructive and supported an active EU industrial policy and an innovation-friendly attitude. In the beginning of the Finnish EU presidency, also the new European Parliament was instituted and the work programme of the new Commission was under preparation.

This also provided PIF with the opportunity to conduct an active discussion on the EU pharmaceutical legislation, medicine availability disturbances, the HTA and the pharmaceutical development incentives. We also promoted the communications contacts between the EU decision-makers and the health sector organisations. We discussed the Finnish objectives with the national actors and forwarded information to our member companies and our European umbrella organisation EFPIA.

For our part, we contributed to the fact that the Commission named the European value chains as an important element of EU's future industry policy strategy, including the pharmaceutical industry as part of the Smart Health value chain. This objective was promoted, for example, in the Smart Health event we organised in the European Parliament, arranged in collaboration with the Confederation of Finnish Industries EK and our Nordic sister associations.

The new Commission was appointed on 1 December 2019, but its programme was not published prior to year's end. The Commission will prepare a medicines policy strategy by the end of 2020.

Sanna Lauslahti, Managing Director

Focus point I

Value to patients through evidence-based medicine

The first strategic focus is to generate value to patients through evidence-based medicine. However, the effective novel therapies are not equally available throughout Finland, and this is partly due to the fact that the legislative development of the pharmaceutical service has been delayed.

In early 2019, Ministry for Social Affairs and Health published the much awaited opinions of the ministry officials on the pharmaceutical service and therapy whole, together with a proposal regarding the timetable in which the legislative work should materialise, in a controlled manner, during the three following legislative periods (so-called roadmap). The objectives were published under the heading "Roadmap of the pharmaceutical services".

According to the Government programme of June 2019, the pharmaceutical service will be developed following the roadmap but the necessary resources were not allocated for the work. We highlighted the problem in

Parliament which, in fact, budgeted significant additional funding for 2020. The political ratification was postponed to the year 2020.

It was important for us work for an earlier start of the actions, important for the pharmaceutical industry, which are related to the core steering and financing operations and ensure the availability of medicines.

National structures prevent introduction of novel medicines

The drawbacks of the HTA and recommendations processes related to the introduction of new hospital medicines came up concretely during the year. The slow decision-making process in the introduction of new medicines does not serve the purpose from the hospital districts' or the patients' perspective.

Prosessikuvaus

In Finland, new medications and vaccines are currently assessed by many organisations which have very divergent processes (such as Health Technology Assessment HTA). The assessments are made by the Pharmaceuticals Pricing Board under the Ministry of Social Affairs and Health, the Social Insurance Institution Kela, the Finnish Medicines Agency Fimea as well as the Institute for Health and Welfare THL.

The current situation is not satisfactory because the assessment criteria and methods vary while all criteria are not publicly available. Moreover, the assessment work resources are not sufficient.

The PIF objective is a joint HTA body for medicines and vaccines, performing uniform assessments. PIF issued an initiative in this regards as early as 2017.

Moreover, the more commonly used risk sharing agreements challenged the rationality of the operations by Fimea and the Council for Choices in Health Care in Finland (COHERE Finland) in case of precision cancer medicines and orphan medicines. For example, in combination therapies where one medicine can be in hospital use while the other is reimbursable, the Finnish two-channel funding system hampers the introduction of novel medicines.

The roadmap of the pharmaceutical services contained important plans regarding the HTA of novel medicines. PIF highlighted certain development needs and opportunities and promoted the understanding between the authorities and other actors regarding the necessary changes. Part of the implementation of the roadmap of the pharmaceutical services, the concrete development work was postponed to future years.

As a solution for a well-managed introduction of new medicines, PIF encouraged the healthcare actors to establish their contractual processes concerning hospital medicines as well as to continue the so-called future reviews.

The adaptive reimbursement procedure, in use for three years to date, has also speeded up the introduction of novel medicines. In this procedure, the Pharmaceuticals Pricing Board and the pharmaceutical company agree on the terms of reimbursability and the eventual indicators followed in this regard. During the review year, PIF worked actively to continue the legislation allowing for this procedure. In fact, a decision was made to extend it for six more years.

PIF also promoted the introduction of orphan medicines and the regulation of medicinal products requiring special authorisations; we developed the vaccine assessment and procurement processes, launched discussions on cell and

gene therapy issues, and trained our member companies on topical reimbursability, procurement and contractual process questions.

Availability of medicines must not be a patient problem

Companies tend to streamline and concentrate the manufacture of medicines because of financial pressures. On the other hand, they direct hospitals and the authorities to develop their procurement and reimbursement rules. This has led to a situation where the medicine availability disturbances have increased globally, and in 2019, the situation was not at all facilitated by Brexit.

The work to solve the medicines availability problems was very active. Later in the year, we convened the branch actors

If implemented, the Commission's HTA Regulation proposal will result in the reduction of overlapping assessment work in the Member States. This would be of vital importance for a small country like Finland. This also increases the pressure to revise the national HTA work.

The Finnish, Swedish and Norwegian HTA authorities have continued their cooperation which would provide pharmaceutical companies with an opportunity to participate in voluntary pilot projects in hospital medicine assessment. In 2019, the joint regime involved two assessments.

The COHERE Finland issues recommendations on new hospital medicines, based on Fimea's HTA reports. The Finnish Coordinating Center for Health Technology Assessment (FinCCHTA) has also performed limited medicine assessments. Pharmaceutical companies are not able to predict how the new hospital medicine is assessed, when it would take place and whether the assessment is done in the first place.

and authorities to the pharmaceutical Branch Availability Forum, first of its kind, to elaborate together what we - each of us - could do so that the consequences of the availability disturbances faced by Finnish patients could be minimised. This work will continue in 2020.

Fimea's new special authorisation practice regarding the availability of the medicinal products that have not been imported to Finland, for example, due to their small demand, also caused challenges. PIF surveyed the possibilities to remedy the situation through the amendment on special authorisation legislation and exceptional permit procedures.

PIF also actively highlighted the need to revise the legislation on statutory stocks of medicines. The Act on Obligatory Storing of Medicines determines the emergency supply principles applicable to the pharmaceutical service system. Moreover, it tends to reduce the problems caused by medicine availability problems. In practical terms, the system imposes extra medicine storage obligations on pharmaceutical companies and hospitals. However, the Act is obsolete and oversized in certain details. However, the revision of the Act was postponed to future years.

We remained updated on the Brexit situation throughout the year, communicating any new information to our member companies. We also provided training to the member companies and highlighted challenges external to pharmaceutical supervision, such as transports and customs clearance. This work will continue in the post-Brexit trade negotiations.

Focus point II

Value to society through reduced burden caused by diseases and smaller loss of productivity

The new Finnish Government was also charged with the task of restarting the structural reform of the social welfare and healthcare system, or sote. Now more attention was paid to primary healthcare, and the respective plans were crystalised in August in the “Future social welfare and healthcare centre” programme.

PIF participated actively in the work to reform the operations of the social welfare and healthcare system, especially as concerns the pharmaceutical care and the pharmaceutical service system. We underlined the importance of knowledge-based management and presented new solutions for the challenges faced in healthcare.

Before the parliamentary elections, our objective was to promote the patients' equal opportunities to receive the necessary pharmaceutical care. Our objective was to ensure the flexible financing of the national medicines reimbursement system, with a decrease on an overlapping steering of healthcare and medicines reimbursements.

However, the dismantling of the multichannel financing system was postponed to the next government term. This means that the above dismantling decisions will be put off. Likewise, the structural changes of the medicines

reimbursement system as well as the construction of the co-operation between hospitals and the reimbursement system are deferred.

Despite the delays in financial decisions, we continued to underline the need to develop the reimbursement system and the cooperation of hospitals in combination therapies, orphan medicines, special authorisation products, etc.

An element in the roadmap of the pharmaceutical services, the development of regional steering focuses on the distribution and procurement of hospital medicines. PIF continued to highlight the need to develop the hospital medicine procurement procedures to ensure continued competition. Sound competition calls for several purchasing and offering parties. The new Government's plans related to hospital pharmaceutical services issues did not materialise during the autumn.

We also followed the preparation of the Nordic procurement pilot project. There are significant differences between the Nordic countries regarding their procurement procedures: the practical actors, decision-making, financing and competitive tendering organisations are not commensurable. They also have diverging aims related to the procurements.

Assessment of effectiveness of therapies

The need to reform the social welfare and healthcare systems has increased the pressure to also develop the assessment of effectiveness of therapies. The effectiveness must be seen from a comprehensive perspective, looking at the therapy process and pharmaceutical therapy as an integral part of it.

In spring 2019, PIF published the Value of Medicines survey where we highlight the value of pharmacotherapy development and new forms of pharmaceutical care. The development of pharmaceutical care offers new therapy options for the treatment of diseases. Rapidly developing therapies generate health and wellbeing, add years to people's lives and improve their working and functional capacities.

Quality registers and other healthcare meters are being developed in the areas of knowledge-based management and service system steering. PIF participated actively in the quality register work conducted by the Institute for Health and Welfare THL, and promoted better recordings in the respective validation project. We also introduced the pharmaceutical branch perspective in the preparations for the operation of a new authority, Findata.

We promoted the access to reliable information and therapy-supporting services by discussing with our stakeholders about nurse training possibilities and extended pharmaceutical information.

Adult and child vaccination is important

Vaccines are efficient in preventing serious diseases, ensuing secondary diseases and complications. It is far less expensive for society to prevent diseases than cure and treat them. In terms of cost-efficiency, vaccination is one of the best ways to maintain health, wellbeing and working capacity.

In the discussions with the Ministries and the Institute for Health and Welfare THL, as well as in SuomiAreena and Parliament, we raised the questions about the need to safeguard the status and funding of the national vaccination programme, the extended distribution channels as well as other measures to promote the adherence to vaccination. The decisions were postponed to the year 2020.

Focus point III

Economic growth through innovations, research and cooperation

The growth strategy for health sector research and innovation, also called the Health Sector Growth Strategy, set a vision of Finland's future as an internationally noted pioneer of research and innovation in the health sector. The more detailed plans were defined in the roadmap which steers the implementation of the strategy.

The implementation has been based on the close collaboration between three Ministries, the Ministry of Education and Culture, Ministry of Social Affairs and Health and the Ministry of Employment and the Economy, as well as on their cooperation with an extensive group of stakeholders. In 2019, the preparation of the changes agreed upon in the roadmap progressed actively in the Ministries. We contributed to this work, and the interest shown by the international

research-based pharmaceutical industry in Finland did, in fact, increase.

We considered that the growth strategy work should continue during the new Government term, and worked towards this aim. Indeed, the health sector was strongly present in the Government programme. The viability of the research ecosystem depends on the country's legislation, sufficient resources and funding, the structure of the social welfare and health system, as well as research competence. The PIF objective is to improve the competitiveness of the research environment and to increase international clinical trials in Finland which would also increase international research investments in Finland. We played an active role in the preparations for the new roadmap.

Our objective is to improve the competitiveness of the research environment and to increase clinical trials in Finland.

Research with full respect of the patients' data protection

The Act on the Data Protected Secondary Utilisation of Social Welfare and Healthcare Data laid the foundations for Finland to become a leading country in high-quality pharmaceutical, register-based and biobank research, also by international standards. The new Act introduced a one-stop application and handling procedure which is an essential element of a well-functioning register-based research environment. The new Health and Social Data Permit Authority, Findata, started operating in November. PIF was a member of the working groups for the launch of Findata's operations.

Moreover, we promoted the research-friendly interpretations of the Personal Data Act adopted in late 2018. In particular, the interpretations focused on the allowable and possible uses of personal data in scientific research made by pharmaceutical companies.

We also highlighted the patient and societal benefits gained through the digital research use of health data. PIF informed its member companies about the legislative requirements and organised training on the topic.

The utilisation of health data in research and innovation must be further developed, and therefore we strongly promoted the importance of register-based research and Finland's opportunity to become a pioneering health research country. This requires sufficient funding, enabling legislation, ensuring state-of-the-art expertise as well as citizens' trust in both research and the healthcare system.

Finnish biobanks operated as the national Biobank Finland entity linking a comprehensive quantity of Finnish health

data which also makes it interesting for the international forums.

The biobank legislation is being revised to match the Personal Data Act. For our part, we contributed to the revising of the Biobank Act and the preparation of the Genome Act. Giving the bill to Parliament was postponed to the year 2020.

We also furthered the national transposition of the EU Clinical Trial Regulation in the context of the preparation of the Finnish Pharmaceutical Research Act, participating in the preparatory working group. PIF's objective is to have smoother assessment processes and one national ethics committee. In the legislative preparation work, we also promoted our data protection interpretations. Giving the bill to Parliament was postponed to the year 2020.

PIF has contributed to the launching of the operations of the cancer, neuro, genome and pharmaceutical development centres. These centres of excellence provide better conditions for the clinical trials performed by the pharmaceutical industry. The majority of the Finland-based clinical trials focus on antineoplastics and neurological medicines.

A good operating environment or the legislation alone are not enough to boost the investments in research. What is also needed are serious efforts to promote Finland in this sense, as well as active lobbying. PIF marketed Finland's excellent research conditions to international actors, making the pharmaceutical industry investments more visible and highlighting the branch's positive expectations nationally, for example, by communicating the results of the investment survey made in 2018.

The Future Stars programme provided university-level students with the chance to familiarise themselves with the pharmaceutical industry and its career opportunities.

Focus point IV

Promoting responsible and transparent operations

Work to prevent counterfeit medicines successfully launched

The European Union wants to improve the patients' safe use of medicines by preventing the introduction of counterfeits in the legal pharmaceutical distribution chain, i.e., the pharmaceutical wholesalers, hospitals and pharmacies. Therefore, the EU has issued a regulation on a community-wide medicines verification system whereby, for example, medicine packs come with safety features.

The system was implemented in February 2019. In Finland, the system is administered by the Finnish Medicines Verification Organisation FiMVO. PIF took active part in the launch of the system.

Counterfeit medicines are always health risks. The substances or other ingredients in a counterfeit product may be false, inefficient or outright dangerous. Counterfeit medicines find their way to Finland mainly through Internet orders from illegal web pharmacies but also through people who have bought them abroad.

Transparent cooperation between pharmaceutical companies and healthcare professionals

Every year, our member companies publish information on their cooperation and related economic linkages between

healthcare professionals and the companies in question.

The reports published by the companies show the cooperation parties and forms and also the economic value of the such cooperation. The published information about the cooperation highlights the fact that the healthcare cannot develop without the cooperation between the healthcare professionals and the pharmaceutical companies involved in the development of pharmaceutical care.

PIF is a trailblazer in the operating environment where the actors are expected to act with constantly increasing transparency. The publication complements the pharmaceutical industry's self-regulation activities that were initiated decades ago. Pharma Industry Finland PIF's Code of Ethics, with its 60 years of history, is one of the oldest self-regulation instrument in Europe.

Networking opportunities for the young

The pharmaceutical industry wants to shoulder its responsibility for future competence and make the branch more attractive to present-day and future experts. Late 2019 saw the sixth edition of the networking programme called Pharma Industry Future Stars, implemented in collaboration with the member companies. The programme provided university-level students with the chance to familiarise themselves with the pharmaceutical industry and its career opportunities.

Counterfeit medicines are always health risks. Therefore, an EU-wide medicines verification system was implemented in Finland in February 2019.

Official statements and opinions issued by PIF

PIF statements to Parliament

To the Social Affairs and Health Committee

- Official letter entitled “Prevention of counterfeit medicines improves patient safety” (17 January 2019)
- Official letter “Continued adaptive reimbursement makes it possible to introduce novel medicines rapidly and equally to patient use” (21 October 2019)
- Official letter “Transfer of health technology duties from The National Supervisory Authority for Welfare and Health Valvira to the Finnish Medicines Agency Fimea” (18 November 2019)
- Official letter “Compensations payable for data requests must remain competitive” (2 December 2019)

PIF statements to Ministries

To the Ministry of Justice

- Statement regarding the functioning of the GDPR as well as the experience related to its application (17 September 2019)

To the Ministry of Social Affairs and Health

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding

the manufacture exception of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

- Opinion on the draft for the Decree on the chargeable services by the Pharmaceuticals Pricing Board, issued by the Ministry of Social Affairs and Health (22 March 2019)
- Opinion on the medicines memorandum and roadmap by the Ministry of Social Affairs and Health (30 March 2019)
- Official letter “Transfer of health technology duties from The National Supervisory Authority for Welfare and Health Valvira to the Finnish Medicines Agency Fimea” (24 June 2019)
- Opinion on the Government bill to Parliament for the Act on the Genome Centre and reconditions of genome data processing (5 July 2019)
- Opinion on the Decree by the Ministry of Social Affairs and Health on the intentional spreading of GMOs (23 August 2019)
- Official letter “Continued adaptive reimbursement makes it possible to introduce novel medicines rapidly and equally to patient use” (6 September 2019)
- Official letter to Mme Krista Kiuru, Minister of Family Affairs and Social Services “Pharma Industry Finland supports strengthening of primary healthcare” (20 September 2019)

- Official letter “Compensations payable for data requests must remain competitive” (15 November 2019)
- Opinion “Handling fees charged by the Pharmaceutical Pricing Board” (28 November 2019)
- Opinion regarding the draft by the Ministry of Social Affairs and Health “Customer-specific information on quality and availability in knowledge-management and steering in social welfare and healthcare systems” (2 December 2019)
- Opinion “Amendments proposed for Decree on Fimea’s chargeable services are unreasonable” (13 December 2019)
- Official letter “Health research funding must also be enhanced” (20 December 2019)

To the Ministry of Employment and the Economy

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding the manufacturing waiver of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

PIF opinions to government agencies and other organisations

To Finnish Medicines Agency Fimea

- Opinion “Updating of Fimea’s regulations on medicine safety features” (16 January 2019)
- Opinion on the financial data and quality control fee charged from pharmacies based on Fimea’s regulation (26 March 2019)
- Opinion “Updating on Fimea’s regulation of clinical trials” (30 April 2019)
- Opinion “Updating on Fimea’s regulation 2/2012 on clinical trials” (30 August 2019)

To the Sub-Committee on Medical Research Ethics TUKIJA

- Opinion “Information leaflet to the trial subject regarding clinical trial, with consent form” (24 June 2019)

PIF statements to other organisations

To the Minister’s Office

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding the manufacturing waiver of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

To the Finnish MEPs

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding the manufacturing waiver of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

To the Commission of European Union

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding the manufacturing waiver of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

To Permanent Representation of Finland to the EU

- Official letter “Draft opinion of the Committee on Legal Affairs (JURI) of the European Parliament weakens the balance of the proposal regarding the manufacturing waiver of the supplementary protection certificate for medicinal products SPC, with a negative impact on the precision of legislation and companies’ legal rights” (30 January 2019)

The PIF staff and board members

During the year, the PIF personnel comprised the following:

- Tiina Aitlahti
- Mia Bengtström
- Emma Hannonen (since 1 April 2019)
- Laura Labart
- Jaakko Laurila
- Sanna Lauslahti
- Riitta Mäntylä
- Sirpa Rinta
- Nadia Tamminen
- Marjut Tick
- Petra Tirkkonen
- Tarja Udd

PIF Board members were

- *Chairperson:*
Antti Viitanen,
Novartis Finland Oy
- Nina Ekholm-Wenberg,
AstraZeneca Oy
- Mikko Fernström,
Biogen Finland Oy
- Niilo Färkkilä,
Amgen AB, Finnish branch
- Thorsten Hein,
Bayer Oy
- Matthew Iles,
AbbVie Oy
- Päivi Kerkola,
Pfizer Oy
- Petri Lehto,
MSD Finland Oy
- Jaakko Linna,
Novo Nordisk Farma Oy
- Anna Manner-Raappana,
Roche Oy
(as of 18 November 2019)
- Sabena Solomon,
GlaxoSmithKline Oy
(until 30 September 2019)
- Marjukka Suomela,
Ferring Lääkkeet Oy
- Jenni Vuola,
Sanofi Oy
- *Secretary:*
Sanna Lauslahti

Working committee members were

- *Chairperson:*
Antti Viitanen,
Novartis Finland Oy
- *1st Deputy Chairperson:*
Matthew Iles,
AbbVie Oy
- *2nd Deputy Chairperson:*
Jenni Vuola,
Sanofi Oy
- Päivi Kerkola,
Pfizer Oy
- *Secretary:*
Sanna Lauslahti

PIF membership In various organisations

During the operating year, PIF was a member of the following European and international pharmaceutical branch organisations:

- European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations EFPIA
- International Federation of Pharmaceutical Manufacturers & Associations IFPMA
- Association of the European Self-Medication Industry AESGP

Moreover, PIF was a member of the following Finnish organisations:

- Confederation of Finnish Industries EK
- Chemical Industry Federation
- Federation of Finnish Commerce

Membership changes

In 2019, the company Daiichi Sankyo Oncology Nordics ApS joined PIF.

At year's end, the number of member companies was 40.

AbbVie Oy	LEO Pharma Oy
Amgen AB, Finnish branch	Merck Oy
Astellas Pharma filial i Finland	MSD Finland Oy
AstraZeneca Oy	Novartis Finland Oy
Bayer Oy	Novo Nordisk Farma Oy
Berlin-Chemie/A. Menarini Suomi Oy	Oy Bristol-Myers Squibb (Finland) Ab
Biocodex Oy	Oy Eli Lilly Finland Ab
Biogen Finland Oy	Oy H. Lundbeck Ab
Boehringer Ingelheim Finland Ky	Oy Medfiles Ltd
Celgene Oy	Oy Swedish Orphan Biovitrum Ab
Crown CRO Oy	Pfizer Oy
Daiichi Sankyo Oncology Nordics ApS	Roche Oy
DRA Consulting Oy	Sanofi Oy
Farenta Oy/Oriola Finland Oy	Santen Oy
Ferring Lääkkeet Oy	Servier Finland Oy
Forendo Pharma Oy	Shire Finland Oy
GlaxoSmithKline Oy	Smerud Medical Research Finland Ab/Oy
GlaxoSmithKline Consumer Healthcare Finland Oy	Takeda Oy
IQVIA RDS Finland Oy	TFS Trial Form Support Oy
Janssen-Cilag Oy	UCB Pharma Oy Finland

Lääketeollisuus
Pharma Industry Finland

Porkkalankatu 1,
00180 Helsinki

PL/P.O. Box 206,
00181 Helsinki

Puh./Tel. +358 9 6150 4900
Sähköposti: etunimi.sukunimi@laaketeollisuus.fi
Email: firstname.lastname@pif.fi

www.laaketeollisuus.fi
www.pif.fi